

Iki meñzeş at, iki aýry taryh, şol bir geografik giňişlikde – SELEWK we SELJUK

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Iki meñzeş at, iki aýry taryh, şol bir geografik giňişlikde – SELEWK we SELJUK IKI MEÑZEŞ AT, IKI AÝRY TARYH, ŞOL BIR GEOGRAFIK GIŇIŞLIKDE – SELEWK (b.e.öň 323 ý) we SELJUK (1308 ý)

► SELEWKITLER

B.e.öň 323-nji ýylda Aleksandr Makedonskiniň aradan çykmagy bilen orta çykan Selewitler imperiýasy geografik karta seredilende, araçäklerini şol bir giňişlikde giňelden, 902-nji ýylda düýbi tutulyp, 1929-njy ýyla çenli uly imperiýa öwrülen Seljukly hökümdarlygy bilen, hamala, edil biri-birleleriniň dowamy, gaýtalanmasy, biri-biriniň mirasdüşeri ýaly. Atlary känbir tapawut etmeýän bu iki döwletiň agalyk süren çäkleriniň diňe taryhynda we medeniýetinde tapawut bar.

● Goşmaça maglumat üçin seret:

<http://serhetabat-dovletabat.gov.tm/makala/2066>

<https://ylymly.com/2019/03/01/turkmenistan-selewkiller-dowletin-in-dowrunde/>

<http://gollanma.com/turkmenistan-aleksandr-makedonskinin-gundo-gara-yorisi-dowrunde-selewkillerin-dowleti.html>

Türki halklaryň ýaşaýan geografik giňişliginde Seljuk ady bilen duş gelýän birnäçe ýer-ýurt atlary bar. Seleukiýa ady bilen gabat gelýän şol atlary Seljukdan aýry hasaplamak mümkin däl:

- IX-XII asyrlarda wizantiýaly Seleukýa Isawriýadaky (Türkiýäniň häzirki Konýa welaýaty) Seleukýada toplanşyk geçiripdir;
- Iordaniýanyň häzirki Irbid şäheriniň gadymy raýonlarynyň biriniň ady – Seleukýa ýa-da Abila;
- Iordaniýanyň taryhy Umm-Kaýs (gadymy Gadara) şäheriniň öňki ady – Seleukiýa (Seleucia);
- Seleusia ad Belum, soň Seleucobelus – Oront derýasynyň Siriýadan geçýän böleginiň kenarynda gurlan ilatly punktyň ady;
- Seleusia ad Eulaeum (öňki ady Suza) – Eýranyň Huzystan welaýatyndaky gadymy paýtagt şäheriň ady;
- Seleucia ad Maeandrum – Türkiýäniň Aýdyn şäheriniň öňki ady;
- Seleucia ad Pyramum ýa-da Mopsuestia – Türkiýäniň häzirki Adana welaýatynda;
- Zeugmadaky Seleukia, megerem, Syrataşlar – Türkiýä ýakyn taryhy ýeriň ady;
- Samandagyň öňki ady Seleucia by the Sea – Türkiýede;
- Seleukýa-Kretifon – Assiriýanyň ýepiskoplygy (häzirki Yrakda), Keldany katolik Babyl patriarhlygynyň ýepiskoplyk wekili;
- Kariadaky Selewýa – Aýdyn şäheriniň öňki ady;
- Isawriýadaky Seleusýa – Türkiýäniň Silifke şäheriniň öňki ady;
- Kalikadnuskaky Seleukýa – Silifkäniň öňki ady;
- Ýewfratdaky Seleukýa – Zeugmanyň öňki ady;
- Seleucia Ferrea – Türkiýäniň Selef diýen ýerindäki gadymy ilatly punkt we ýepiskoplyk;
- Gedifondaky Seleukýa – Yragyň Kerkuk şäheriniň gadymy raýonlarynyň biri;
- Seleucia Pamphylia – Türkiýäniň Bujakşeyhler diýen ýerinde gadymy raýonlaryň biri;
- Seleukýa Pieria (Selewk deňzi) – Antakýanyň Oront portynyň (Siriýa Prima) ady
- Selewýa samulalary – Ysraýylyň gadymy Merom kölünde;
- Pisidiadaky Seleukia Sidera – Türkiýäniň Selef diýen ýerinde gadymy raýon;

- Seleukia Sittakene – has meşhur Seleukýanyň dik garşysynda Dižle derýasynyň boýunda ýerleşen gadymy raýonyň ady;
- Seleukia Susiana – Eýranyň gadymy Ja Nişin şäheriniň öňki ady;
- Seleukia Traçeotis – Silifkäniň öňki ady.

● Goşmaça maglumat üçin seret:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Seleucia_\(disambiguation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Seleucia_(disambiguation)).

Selewk Nikator (b.e.öň 358 – b.e.öň 281) Aleksandr Makedonskiniň goşun serkerdeleriniň biri. Ol Makedonskiniň ölüminden soň başlanan Diadoki meýdan söweşlerinden soň Selewkitler döwletiniň düýbünü tutupdyr. Onuň guran patyşalygy A.Makedonskiden soňky dörän döwletleriň arasynda Rim imperiýasynyň basybalyjylykly syýasatyna garşy iň uzak wagtlap göreşen döwletdir.

● Goşmaça maglumat üçin seret:

https://tr.wikipedia.org/wiki/I._Seleukos

► SELJUKLAR

Seljuk beg Türkmen (1038-nji ýylda aradan çykan) oguzlaryň gynyk taýpasyndandyr. Onuň kakasy Dukak beg oguz türkmenleriň guran Hazar döwletiniň goşun serkerdesi (subaşysy) eken. «Temür Ýalyg» («Demir ýaýly») ünwany bilen tanalan Dukak beg Hazar kaganlygynyň iň esasy adamlarynyň biri bolupdyr.

Seljuk beg Jentde gurultaý geçirip, taýpasy bilen bile yslam dinini kabul etmegi makul bilipdir. Ol sebitiň häkimine ugradan ilçisinden özlerine yslam dininiň kada-kanunlaryny öwreder ýaly ymam we fakyhlary ugratmagyny haýyş edipdir. Bu taryhy wakadan soň yslam dünýäsinde musulman oguzlara heniz yslama girmedik kowumdaşlaryndan tapawutlandyrmak üçin TÜRKMEN diýlipdir. Şondan soň hasam giňden ýaýran Türkmen ady XIII asyra çenli ähli oguz taýpalarynyň adyny göteripdir.

● Goşmaça maglumat üçin seret:

http://www.kitapcy.ga/news/seljuk_turkmenlerinin_dowleti/2019-01-10-4578

http://www.kitapcy.ga/news/turkmen_harby_taryhy_seljuk_turkmenlerinin_mudimi_rowac_gosuny/2019-01-27-4837

● Seljuk begiň ogullary:

- Arslan Ýabgu;
- Mikail;
- Musa Ýabgu;
- Ýusup Ynal;
- Ýunus.

turkbilimi.com

Internet maglumatlary esasynda taýýarlan:
Has TÜRKMEN. Taryhy makalalar